TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2007. gada 25. janvārī *

Lieta C-370/05

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam,

ko *Vestre Landsret* (Dānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2005. gada 5. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2005. gada 10. oktobrī, krimināprocesā pret

Uwe Kay Festersen.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši A. Ticano [*A. Tizzano*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents) un U. Lehmuss [*U. Lõhmus*],

ģenerāladvokāte K. Štiksa-Hakla [*C. Stix-Hackl*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2006. gada 12. jūlijā,

* Tiesvedības valoda — dāņu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Festersena [*Festersen*] vārdā — K. Bernings [*K. Berning*], advokāts,

— Dānijas valdības vārdā — J. Molde [*J. Molde*], pārstāvis, kuram palīdz P. Bīrings [*P. Biering*], advokāts,

— Norvēģijas valdības vārdā — K. Mūens [*K. Moen*] un I. Holtena [*I. Holten*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — H. Stēvlbeks [*H. Støvlbæk*], pārstāvis,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 3. oktobrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt EKL 43. pantu un EKL 56. pantu.

2 Šis lūgums iesniegts kriminālprocesa ietvaros, kas sākts pret Festersenu par to, ka tas nav ievērojis pienākumu nodibināt pastāvīgo dzīvesvietu lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabalā, ko tas bija iegādājies Bovas [*Bov*] komūnas teritorijā Dienvidjitlandes departamentā (Dānijā).

Atbilstošās valsts tiesību normas

3 Saskaņā ar Dānijas 1999. gada 15. jūlija Likuma par lauksaimniecību (*landbrugsloven*) no kodifikācijas dekrēta Nr. 598 (*lovbekendtgørelse nr. 598*) izrietošās redakcijas (turpmāk tekstā — "Likums par lauksaimniecību") 2. panta noteikumiem:

"1. Saskaņā ar šī likuma noteikumiem uz jebkuru lauksaimniecībā izmantojamu zemes gabalu attiecas pienākums to apstrādāt.

2. Ar lauksaimniecībā izmantojamu zemes gabalu saprot zemes kadastrā [attiecīgi] ierakstītu zemes gabalu.

[..]"

4 Likuma par lauksaimniecību 4. panta 6. punkts paredz:

"Tad, kad lauksaimniecībā izmantojamais zemes gabals tiek sadalīts vai kādā citādā veidā samazināts līdz platībai, kas mazāka par 2 ha, pienākumu to apstrādāt atceļ, ja vien īpašnieks nevēlas, lai tas paliek spēkā [..]."

5 Saskaņā ar šī paša likuma 7. panta noteikumiem:

"1. Jebkuru lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu izmanto kā pastāvīgu vienību, un tajā ir atbilstošas ēkas, no kurām zemes gabalus apstrādā [to] iedzīvotāji, neskarot 8. panta 4. un 6. punkta, 9. panta 1. un 2. punkta un 10. panta noteikumus.

2. Zemes gabalu izmanto tam atbilstošā veidā, ņemot vērā ekonomisku iespēju gūt no tā peļņu, prasības mājdzīvnieku veselības, kā arī dabas un vides jautājumos.

[..]"

6 Minētā likuma 16. pantā ir noteikts:

"1. Jebkura fiziska persona var iegādāties lauksaimniecībā izmantojamu zemes gabalu, kas atrodas lauku zonā, kura platība pārsniedz 30 ha, ar nosacījumu, ka:

[..]

4) ieguvējs nodibina savu pastāvīgo dzīvesvietu šajā īpašumā sešu mēnešu laikā pēc tā nopirkšanas,

5) ieguvējs pats izmanto zemes gabalu

[..].

2. Lauksaimniecībā izmantojamu zemes gabalu, kura platība nepārsniedz 30 ha, var iegādāties, ja vien ieguvējs izpilda 1. panta 1.–4. punktā paredzētos nosacījumus.

[..]"

7 Saskaņā ar Likuma par lauksaimniecību 18. panta noteikumiem:

"1. Izņemot 16., 17. un 17.a pantā paredzētos gadījumus, lauksaimniecībā izmantojamu zemes gabalu, kas atrodas lauku zonā, var iegādāties tikai ar pārtikas, lauksaimniecības un zivsaimniecības ministra atļauju.

[..]

4. Ministrs var atļaut personai iegādāties lauksaimniecībā izmantojamu zemes gabalu vienā no šādiem gadījumiem:

1) iegādāšanās notiek 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā paredzētās izmantošanas nolūkā, un var rēķināties ar to, ka tuvākajā nākotnē zemes gabalu izmantos atbilstoši attiecīgajam nolūkam;

2) iegādāšanās notiek peļņas nolūkā, lai to izmantotu ar lauksaimniecību nesaistītiem mērķiem, ko varētu uzskatīt par vēlamiem, raugoties no vispārējo interešu viedokļa;

3) iegādāšanās notiek, lai sasniegtu īpašus mērķus, tādus kā tostarp zemes gabala izmantošana zinātniskos, izglītojošos, sociālos, terapeitiskos vai atpūtas nolūkos;

4) iegādāšanās notiek tāda darījuma ietvaros kā apūdeņotu pļavu izveidošana vai zemes gabalu atjaunošana dabiskajās zonās, vai

5) ja to pamato citi īpaši apstākļi.

[..]"

8 Likuma par lauksaimniecību 27. panta 2. punktā ir paredzēts:

"Ja pieteikumu par lauksaimniecībā izmantojama zemes gabala iegādāšanās vai (iz) nomāšanas atļaušanu neiesniedz savlaicīgi, [..] kompetentais ministrs var pieprasīt īpašniekam vai nu atsavināt lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu laikā, kas ir vismaz seši mēneši, bet nedrīkst pārsniegt vienu gadu, vai iznomātājam vai nomniekam izbeigt savas līgumiskās attiecības šajā pašā termiņā. Tas pats notiek gadījumā, ja atļauja ir atteikta vai ir beidzies tās termiņš, vai ja nav izpildīti atļaujas nosacījumi. [..]"

9 Saskaņā ar šī likuma 33. pantu:

"1. Var piespriest naudas sodu tam:

[..]

3) kurš nepakļaujas rīkojuma, kas tam ir nosūtīts saskaņā ar 8. panta 5. un 7. punktu, 9. panta 5. punktu vai 27. pantu, prasībām.

[..]"

10 Saskaņā ar 2000. gada 22. februāra Apkārtraksta Nr. 26 par Likumu par lauksaimniecību 62. panta noteikumiem:

"Atļauju saskaņā ar likuma [par lauksaimniecību] 18. pantu, lai iegādātos lauksaimniecībā izmantojamu zemes gabalu ar atbrīvojumu uz nenoteiktu laiku no 16. panta 1. punkta 4. apakšpunktā noteiktā pienākuma par dzīvesvietu, var piešķirt tikai ļoti īpašos apstākļos. Piemēram, runa ir par gadījumiem, kad sakarā ar zemes gabala atrašanās vietu nav iespējams ievērot pienākumu par dzīvesvietas deklarēšanu gada lielākajā daļā. Norma ir piemērojama šauri."

11 Saskaņā ar 1999. gada 26. jūlija Dekrēta Nr. 627 par nosacījumiem par apmācību un dzīvesvietu saistībā ar Likumu par lauksaimniecību (*bekendtgørelse* Nr. 627 *af* 26. *juli* 1999 *om uddannelseskrav og bopælskrav m.v. i henhold til landbrugsloven*) 4. panta 1. punktu pienākums nodibināt savu dzīvesvietu lauksaimniecībā izmantojamajā zemes gabalā paredz, ka persona tajā uzturas pastāvīgi un tajā nakšņo, ja vien nerodas īpaši apstākļi noteiktā laika posmā. Minētā persona ir jāreģistrē komūnas iedzīvotāju reģistrā kā minētā zemes gabala iedzīvotājs, tā ka, raugoties no nodokļu viedokļa, šis zemes gabals ir uzskatāms par tās pamata dzīvesvietu.

12 Šī paša dekrēta 4. panta 2. punktā ir paredzēts, ka pircējam ir jāizpilda pienākums nodibināt dzīvesvietu astoņu gadu laikā no lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabala nopirkšanas brīža.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

13 Festersens, Vācijas pilsonis, 1998. gadā Dienvidjitlandes departamentā iegādājās īpašumu, kas saskaņā ar zemes kadastru bija ierakstīts kā lauksaimniecībā izmantojams zemes gabals. Tas ietvēra divas parceles: viena — 24 ha platībā — atradās pilsētas zonā, un to bija paredzēts apbūvēt, otra — 3,29 ha platībā — atradās lauku zonā, un tā bija pļava.

14 Tā kā attiecīgā persona nebija izpildījusi savu pienākumu nodibināt savu dzīvesvietu šajā zemes gabalā, Dienvidjitlandes departamenta lauksaimniecības komisija tam uzdeva legalizēt radušos stāvokli, pieprasot tam 2000. gada 8. septembrī atsavināt savu zemes gabalu sešu mēnešu termiņā, ja pa to laiku nav legalizētas viņa īpašumtiesības, iegūstot atbrīvojumu no pienākuma apstrādāt šo zemes gabalu vai izpildot nosacījumu nodibināt dzīvesvietu.

15 2001. gada 16. jūlijā minētā komisija piešķīra Festersenam jaunu sešu mēnešu termiņu viņa īpašuma atsavināšanai, ja viņš līdz šī termiņa beigām neveiks visus vajadzīgos pasākumus, proti, vai nu samazinās savu īpašumu par vismaz 2 ha un vienlaicīgi lūgs atbrīvojumu no pienākuma to apstrādāt, vai arī nodibinās tajā savu dzīvesvietu.

16 2003. gada 18. augustā Festersenam *Gråsten* vietējā tiesa piesprieda naudas sodu DKK 5000 apmērā par to, ka viņš bija pārkāpis Likuma par lauksaimniecību 33. panta 1. punkta 3) apakšpunktu un 27. panta 2. punktu, jo viņš nebija izpildījis Dienvidjitlandes departamenta lauksaimniecības komisijas rīkojuma prasības. Tāpat viņam piesprieda kavējuma naudu DKK 5000 apmērā par [katru] nokavētu mēnesi, ja viņš neizpildīs šī rīkojuma prasības līdz 2003. gada 1. decembrim.

17 Festersens, kurš apmetās uz dzīvi zemes gabalā 2003. gada 12. jūnijā, Bēvas komūnas iedzīvotāju reģistrā šajā adresē ir reģistrēts kopš 2003. gada 12. septembra.

18 Viņš pārsūdzēja savu sodu *Vestre Landsret* [Rietumu apgabaltiesā] un lūdza izbeigt lietu. Prokuratūra pieprasīja pirmajā instancē taisītā nolēmuma apstiprinājumu.

19 Festersens un prokuratūra nav vienisprātis par jautājumu, vai Likumā par lauksaimniecību paredzētais pienākums nodibināt dzīvesvietu ir saderīgs ar EKL 43. pantā un EKL 56. pantā minētajiem principiem par brīvību veikt uzņēmējdarbību un kapitāla brīvu apriti.

20 Šādos apstākļos *Vestre Landsret* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai EKL 43. pants un EKL 56. pants iebilst, ka dalībvalsts uz lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabala iegādi attiecina nosacījumu, ka ieguvējam tajā ir jānodibina sava pastāvīgā dzīvesvieta?

2) Atbildot uz pirmo jautājumu, vai ir jāņem vērā, ka zemes gabals nevar būt pastāvīga vienība un ka zemes gabala dzīvojamā ēka atrodas pilsētas zonā?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

21 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai EK līguma normas par tiesībām veikt uzņēmējdarbību (EKL 43. pants) un kapitāla brīvu apriti (EKL 56. pants) iebilst, ka tāds kā attiecīgais valsts tiesiskais regulējums pamata lietā lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabala iegādi pakļauj nosacījumam, ka pircējam šajā īpašumā ir jānodibina sava pastāvīgā dzīvesvieta.

22 Ievadam ir jāatgādina, ka tiesības iegādāties, izmantot un atsavināt nekustamu īpašumu citas dalībvalsts teritorijā, kas ir brīvības veikt uzņēmējdarbību nepie-

ciešams papildinājums, kā tas izriet no EKL 44. panta 2. punkta e) apakšpunkta (1989. gada 30. maija spriedums lietā 305/87 Komisija/Grieķija, *Recueil*, 1461. lpp., 22. punkts), kad tās īsteno, rada kapitāla brīvu apriti (2002. gada 5. marta spriedums apvienotajās lietās C-515/99, no C-519/99 līdz C-524/99 un no C-526/99 līdz C-540/99 *Reisch* u.c., *Recueil*, I-2157. lpp., 29. punkts).

23 Kapitāla aprite ietver darījumus, ar kuriem nerezidenti izdara ieguldījumus nekustamā īpašumā dalībvalsts teritorijā, un, kā tas izriet no Padomes 1988. gada 24. jūnija Direktīvas 88/361/EEK par Līguma 67. panta īstenošanu [pants atcelts ar Amsterdamas līgumu] (OV L 178, 5. lpp.) I pielikumā minētās kapitāla aprites tipu nomenklatūras, šai nomenklatūrai pašai piemita norādoša vērtība un tā šo vērtību saglabāja attiecībā uz kapitāla aprites jēdziena definēšanu (skat. 1999. gada 16. marta spriedumu lietā C-222/97 *Trummer* un *Mayer*, *Recueil*, I-1661. lpp., 21. punkts; 2001. gada 11. janvāra spriedumu lietā C-464/98 *Stefan*, *Recueil*, I-173. lpp., 5. punkts; iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *Reisch* u.c. 30. punktu un 2006. gada 14. septembra spriedumu lietā C-386/04 *Centro di Musicologia Walter Stauffer*, Krājums, II-8203. lpp., 22. punkts).

24 Tādējādi ir jāpārbauda, vai tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamata lietā ir kapitāla aprites ierobežojums. Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka tādi ar EKL 56. panta 1. punktu aizliegtie pasākumi kā kapitāla aprites ierobežojumi ietver pasākumus, kas attur minētās dalībvalsts nerezidentus veikt ieguldījumus citās valstīs (šajā sakarā skat. 2006. gada 23. februāra spriedumu lietā C-513/03 *Van Hilten-van der Heijden*, Krājums, I-1957. lpp., 44. punkts).

25 Kaut arī ar Dānijas tiesību aktiem par lauksaimniecību netiek nodalīti Dānijas un citi Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas pilsoņi, tik un tā ar šo regulējumu [ieviestais] nosacījums par dzīvesvietu, ko var atcelt tikai ar par lauksaimniecību atbildīgā ministra atļauju, ierobežo kapitāla aprites brīvību.

26 Tomēr šādu pasākumu var atļaut ar nosacījumu, ka tas veicina vispārēju interešu mērķa [sasniegšanu], tas ir jāpiemēro nediskriminējoši un ievērojot samērīguma principu, proti, pasākumam ir jābūt tādam, lai nodrošinātu noteiktā mērķa realizāciju un nepārsniegtu to, kas ir vajadzīgs, lai to sasniegtu (1999. gada 1. jūnija spriedums lietā C-302/97 *Konle*, *Recueil*, I-3099. lpp., 40. punkts; sprieduma iepriekš minētajās apvienotajās lietās *Reisch* u.c. 33. punkts un 2003. gada 23. septembra spriedums lietā C-452/01 *Ospelt* un *Schlössle Weissenberg*, *Recueil*, I-9743. lpp., 34. punkts).

27 Runājot par nosacījumu, kas izriet no vispārēju interešu mērķa izpildes, Dānijas valdība apgalvo, ka valsts tiesiskais regulējums paredz pirmām kārtām saglabāt lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu tiešu apsaimniekošanu, kas ir viens no tradicionālajiem [zemes gabalu] apsaimniekošanas veidiem Dānijā un ir domāts, lai šos lauksaimniecībā izmantojamos īpašumus pārsvarā apdzīvotu un izmantotu to īpašnieki, otrām kārtām — labiekārtot teritoriju, saglabāt pastāvīgu iedzīvotāju skaitu lauku vidē un trešām kārtām — veicināt racionālu pieejamo zemes gabalu izmantošanu, cīnoties pret spiedienu nekustamā īpašuma [tirgū].

28 Tā kā šādiem mērķiem pašiem par sevi piemīt vispārēju interešu raksturs, ar tiem var pamatot kapitāla aprites brīvības ierobežojumus (šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Konle*, 40. punkts, apvienotajās lietās *Reisch* u.c., 34. punkts, kā arī lietā *Ospelt* un *Schlössle Weissenberg*, 38. un 39. punkts). Turklāt, kā to apgalvo Dānijas valdība un Eiropas Kopienu Komisija, šie mērķi atbilst kopējās lauksaimniecības politikas mērķiem, kas saskaņā ar EKL 33. panta 1. punkta b) apakšpunktu paredz "panākt [..] pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem" un kuru sasniegšanā saskaņā ar šī panta 2. punkta a) apakšpunktu ir jāņem vērā "lauksaimniecības īpatnības, ko rada lauksaimniecības sociālā struktūra un dažādu lauksaimniecības reģionu struktūras un dabas apstākļu atšķirības" (šajā sakarā skat. iepriekš minētā sprieduma lietā *Ospelt* un *Schlössle Weissenberg* 40. punktu).

29 Attiecībā uz samērīguma nosacījumu ir jāpārbauda, vai ieguvēja pienākums nodibināt savu pastāvīgo dzīvesvietu iegūtajā lauksaimniecībā izmantojamajā īpašumā ir, kā to apgalvo Dānijas un Norvēģijas valdības, pasākums, kas ir piemērots un vajadzīgs šī sprieduma 27. punktā minēto mērķu realizācijai.

30 Runājot par attiecīgā valsts pasākuma pamata lietā piemēroto raksturu, ir jāatzīmē, ka tas ietver tikai pienākumu nodibināt dzīvesvietu un attiecībā uz lauksaimniecībā izmantojama zemes gabala, kas mazāks par 30 ha, ieguvēju tas nav saistīts ar pienākumu to izmantot personīgi. Tādējādi šāds pasākums pats par sevi nešķiet piemērots, lai nodrošinātu piesauktā mērķa, kas vērsts uz saimniecības tradicionālās formas saglabāšanu, to izmantojot tieši, īstenošanu.

31 Attiecībā uz otru Likumā par lauksaimniecību paredzēto mērķi ir jāatzīmē, ka pienākums nodibināt dzīvesvietu pēc definīcijas var sekmēt iedzīvotāju skaita saglabāšanu lauku vidē, bet to drīzāk var izpildīt zemnieki, kas saskaņā ar vienu no Likuma par lauksaimniecību vispārējiem mērķiem — veicināt zemes gabala tiešu izmantošanu — paši izmanto savu ražošanas līdzekli.

32 Tomēr ir jāatzīmē, ka, ņemot vērā tādus līdztekus pastāvošos fenomenus kā lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu skaita samazināšanās un to apvienošanās, kas izriet no Tiesai iesniegtajiem rakstveida apsvērumiem, par ko nav tikuši celti iebildumi tiesas sēdes laikā, mērķi, kas vērsts uz iedzīvotāju skaita saglabāšanas lauku

vidē nodrošināšanu, nevar sasniegt, ja pirkšanas darījumu tieši veic zemnieks, kurš jau dzīvo citā zemes gabalā. Šādā situācijā ar pienākumu nodibināt dzīvesvietu netiek nodrošināta šī mērķa sasniegšana, un tādējādi nešķiet, ka minētais pienākums pats par sevi faktiski ir atbilstošs šādam mērķim.

33 Runājot par trešo mērķi, kuru mēģināts sasniegt ar Likumu par lauksaimniecību, ir jāatzīst, ka pienākuma nodibināt dzīvesvietu mērķis ir samazināt lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu potenciālo pircēju skaitu un ka tādējādi ar to var samazināt uz tiem izdarīto spiedienu nekustamā īpašuma [tirgū]. Tāpat var atzīt, ka valsts tiesiskais regulējums, kurā ir ietverts šāds pienākums, kas ir domāts, lai izvairītos no lauksaimniecībā izmantojamo zemju iegādes pilnībā spekulatīvu iemeslu dēļ, un ar ko šādā veidā mēģināts atvieglot šo zemju iegūšanu pirmām kārtām tām personām, kuras vēlas tās apstrādāt, atbilst vispārējo interešu mērķim dalībvalstī, kuras lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir ierobežots valsts resurss, par ko arī nav celti iebildumi.

34 Tādējādi ir jāpārbauda, vai pienākums nodibināt dzīvesvietu ir pasākums, kas nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu šādu mērķi.

35 Šādā novērtējumā ir jāņem vērā apstāklis, ka ar minēto pienākumu tiek ierobežota ne vien kapitāla aprites brīvība, bet arī pircēja tiesības brīvi izvēlēties savu dzīvesvietu, kas ir tiesības, kuras tam tiek nodrošinātas ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā — "ECTK"), Ceturtā protokola 2. panta 1. punktu.

36 Atbilstoši LES 6. panta 2. punktam "Savienība kā Kopienu tiesību vispārējo principu ievēro pamattiesības, ko nodrošina [ECTK] un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām" (2006. gada 27. jūnija spriedums lietā C-540/03 Parlaments/Padome, Krājums, II-5769. lpp., 36. punkts).

37 Tādējādi pienākums nodibināt dzīvesvietu apdraud ar ECTK garantētās pamattiesības un līdz ar to ir īpaši apgrūtinošs. Līdz ar to rodas jautājums, vai var tikt pieņemti citi pasākumi, kas būtu mazāk ierobežojoši nekā šis pienākums.

38 Šajā ziņā Dānijas valdība apgalvo, ka attiecīgo pienākumu nevar aizstāt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, kas būtu tikpat efektīvi, lai liktu šķērsli tam, ka ražošanai domātu lauksaimniecībā izmantojamu zemes gabalu cenas ietekmē pieprasījums, kas pamatots ar vienu mērķi — izdarīt ieguldījumus, kaitējot profesionāliem zemniekiem.

39 Lai gan šī valdība norāda, ka vienīgais risinājums, lai saglabātu cenas vēlamajā līmenī, būtu to regulēšana no valsts puses, tā tomēr neprecizē, kādā veidā un cik lielā mērā šāds pasākums būtu apgrūtinošāks nekā noteiktais pienākums nodibināt dzīvesvietu. Tāpat tā arī nav pamatojusi, kādā veidā cits pasākums, uz kuru ir atsauce lietas materiālos, veicinot lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabalā iegūtās dzīvesvietas iznomāšanu, būtu ierobežojošāks nekā šis pienākums. Tāpat minētās valdības apsvērumos nav nedz apsvērti, nedz arī izvērtēti citi pasākumi, kuri vajadzības gadījumā varētu mazāk apdraudēt kapitāla brīvu apriti, tādi kā stingrāki noteikumi aplikšanai ar nodokli par zemes gabalu atkārtotu pārdošanu, kas notikusi neilgu laiku pēc to iegādes, vai arī prasība par minimālo termiņu, kas ir svarīgi attiecībā uz lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu nomas līgumiem.

40 Tādējādi nekas no iepriekš teiktā neļauj Tiesai atzīt, ka pienākums deklarēt dzīvesvietu ir vajadzīgs, lai sasniegtu noteikto mērķi.

41 Pat pieņemot, ka šis pienākums tiktu atzīts par tādu pasākumu, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu izvēlēto mērķi sakarā ar to, ka tas pats par sevi rada pozitīvas sekas nekustamo īpašumu tirgū (ievērojot ierobežojumus, ko ietver jebkādas dzīvesvietas izmaiņas, kuru loģiskas sekas izpaužas kā spekulatīvu darījumu ar zemi samazināšanās), ir jāatzīmē, ka, papildinot šo pienākumu ar nosacījumu, ka šī dzīvesvieta ir jāsaglabā vismaz astoņus gadus, šāds papildu nosacījums acīmredzami pārsniedz to, kas var tikt uzskatīts par vajadzīgu, it īpaši tādēļ, ka tas nozīmē ilgstošu pamatbrīvības izvēlēties savu dzīvesvietu īstenošanas apturēšanu.

42 Patiešām, kā to norādījusi Dānijas valdība, saskaņā ar Likuma par lauksaimniecību 18. pantu pārtikas, lauksaimniecības un zivsaimniecības ministrs var atļaut iegādāties lauksaimniecībā izmantojamu zemes gabalu ar atbrīvojumu uz nenoteiku laiku no pienākuma nodibināt dzīvesvietu. Tomēr saskaņā ar Apkārtrakstu Nr. 26 šī kompetence ir strikti ierobežota ar "ļoti īpašiem apstākļiem" un tā ir "piemērojama šauri".

43 Turklāt, sniedzot tikai vienu piemēru, kas raksturo šādus apstākļus, minētajā rīkojumā potenciālajiem ieguvējiem nav norādīti konkrētas un objektīvas situācijas, kādās atkāpi no pienākuma nodibināt dzīvesvietu piešķir vai atsaka. Šāda nenoteiktība neļauj privātpersonām zināt savu no EKL 56. panta izrietošo tiesību un pienākumu apjomu, tādējādi šāds režīms ir jāuzskata par pretrunā esošu ar tiesiskās drošības principu (šajā sakarā skat. 2002. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-483/99 Komisija/Francija, *Recueil*, I-4781. lpp., 50. punkts, kā arī 2003. gada 13. maija spriedumu lietā C-463/00 Komisija/Spānija, *Recueil*, I-4581. lpp., 74. un 75. punkts). Katrā ziņā nešķiet, ka šajā sistēmā ir ņemta vērā to Savienības pilsoņu, kas nedzīvo Dānijā, situācija, lai izvairītos no diskriminējošas piemērošanas.

44 Pastāvot šādiem apstākļiem, pienākums nodibināt dzīvesvietu, vēl jo vairāk tāpēc, ka tas šajā gadījumā ir papildināts ar nosacījumu par astoņu gadu termiņu, ko ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu attiecina uz lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabala vismaz 30 ha apmērā iegādi, nešķiet esam tāds pasākums, kas būtu samērīgs izvēlētā mērķa sasniegšanai, un tādējādi tas ir kapitāla aprites ierobežojums, kas nav saderīgs ar EKL 56. pantu.

45 Jāuzskata, ka Dānijas valdība ir norādījusi arī, ka uz attiecīgo pienākumu par dzīvesvietas deklarēšanu ir jāattiecina atkāpe, kas paredzēta Līgumam pievienotajā protokolā Nr. 16, saskaņā ar kuru, "neskatoties uz Līguma noteikumiem, Dānija var paturēt savus spēkā esošos tiesību aktus jautājumā par papildu dzīvesvietu pirkšanu".

46 Šajā ziņā tomēr ir jāatzīst, ka pienākums nodibināt dzīvesvietu iegādātajā lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabalā ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai attiecīgā dzīvesvieta ir galvenā vai papildu dzīvesvieta. Tādējādi uz protokolu Nr. 16 nevar lietderīgi atsaukties, pamatojot šādu pienākumu.

47 Ņemot vērā iepriekš minēto, nav jāaplūko jautājumi par EKL 43. panta interpretāciju.

48 Tādējādi uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka EKL 56. pants nepieļauj, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamata lietā uz lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabala pirkšanu attiecina nosacījumu, ka pircējs nodibina savu pastāvīgo dzīvesvietu šajā zemes gabalā.

Par otro jautājumu

49 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai EKL 56. panta interpretācija, par ko ir pirmais jautājums, būtu citādāka gadījumā, ja iegādātais lauksaimniecībā izmantojamais zemes gabals nebūtu perspektīvs lauksaimniecībā izmantojams zemes gabals un ja zemes gabala dzīvojamā ēka atrastos pilsētas zonā.

50 No atbildes, kas sniegta uz pirmo jautājumu, izriet, ka EKL 56. pants nepieļauj attiecīgo pienākumu nodibināt dzīvesvietu neatkarīgi no īpašajiem apstākļiem, kas izriet no paša attiecīgā lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabala pamatiezīmēm. Tādiem apstākļiem, uz kādiem iesniedzējtiesa ir atsaukusies savā otrajā jautājumā, tādējādi nav nozīmes minētā panta interpretācijā.

51 Tādējādi uz otro jautājumu ir jāatbild, ka šī EKL 56. panta interpretācija nebūtu citādāka gadījumā, ja iegādātais lauksaimniecībā izmantojamais zemes gabals nebūtu perspektīvs lauksaimniecībā izmantojams zemes gabals un ja zemes gabala dzīvojamā ēka atrastos pilsētas zonā.

Par tiesāšanās izdevumiem

52 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nosprież:

1) EKL 56. pants nepieļauj, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamata lietā uz lauksaimniecībā izmantojamā zemes gabala pirkšanu attiecina nosacījumu, ka pircējs nodibina savu pastāvīgo dzīvesvietu šajā zemes gabalā;

2) šī EKL 56. panta interpretācija nebūtu citādāka gadījumā, ja iegādātais lauksaimniecībā izmantojamais zemes gabals nebūtu perspektīvs lauksaimniecībā izmantojams zemes gabals un ja zemes gabala dzīvojamā ēka atrastos pilsētas zonā.

[Paraksti]